

VIKTORIJA
HISLOP

*Jedne
avgustovske
noći*

*Prevela sa engleskog
Sanja Bošnjak*

**Čarobna
knjiga**

PRVO POGLAVLJE

Za neke žene trudnoća je vreme dobrog zdravlja i radosnog iščekivanja, ali za Anu Vandulakis to su bili dani patnje i mučnine. Lekari su zahtevali da leži u krevetu prva tri meseca, jer je to bio jedini način da spase bebu. Tokom tih beskrajnih nedelja izgubila je snagu i porcelanski glatki ten, a dugi sjajni uvojci ispadali su joj u pramenovima.

Čim je akušerka potvrdila da je trudnoća stabilna, Anin muž Andreas pozvao je radnike sa imanja da uživaju u čaši njegovog najboljeg vina. Više od stotinu njih se okupilo ispred kuće u brdima Elunde da nazdrave dolasku bebe. Naslednik je bio dugo očekivan i zdravlje i napredak ogromnog imanja kakvo je posedovala porodica Vandulakis zavisili su od produžetka loze. Ako Andreas i Ana Vandulakis ne dobiju potomka, i oni će biti u problemu.

Ana se nije pojavljivala. Posmatrala je kroz tanku zavesu u spavaćoj sobi i primetila da je muževljev rođak Manolis prvi došao i poslednji otišao. Nije mogla da odvoji pogled od njega ni tren. I on je neprestano pogledavao gore, prema njoj. Ipak, to nije ublažilo njen najveći strah: da ju je zaboravio.

Ana nije videla Manolisa nijednom tokom trudnoće. Šta bi pomislio onaj kojeg je želela da zadivi kad bi je video tako neuglednu? Ljutila se što joj je beba sve oduzimala i pre nego što se rodila.

Poslednjih nedelja, Ana se ponovo razbolela i bila je vezana za krevet. Beba je nezgodno ležala u materici, leđima uz Aninu kičmu, pa

je i porođaj bio bolan i traumatičan. Mršavo novorođenče nije uspelo ništa da umili. Vrištalo je bez predaha dan i noć. Iscrpljena Ana je izjavila da joj je dojenje odvratno pa su morali da pronađu dojilju.

Porođaj joj nije ublažio samoprezir. Gotovo preko noći je od krupne postala suvonjava i nije mogla da podnese svoj odraz u ogledalu. Bio je to težak udarac za ženu koja je provodila sate diveći se svojim oblinama. Blistavost i lepota su iščilele. Andreas je bio užasnut onim što joj se dogodilo. Pitao je svoju majku Elefteriju da li je takvo katatonično stanje depresije normalno posle trudnoće, a ona je morala da prizna da nije. Obe Andreasove sestre su nedavno rodile i odmah su se prepustile radostima majčinstva. Elefterija je to očekivala i od Ane. Naročito se iznenadila što je snaha odbila predlog da pozove svog oca da dođe i vidi bebu. Iako mu nikad nisu ponudili gostoprimstvo, Elefteriji je bilo čudno što je Jorgosu Petrakisu uskraćena prilika da vidi svoje prvo unučće. Naravno, pomislila je, zaslužio je malo sreće, s obzirom na to da mu je druga ćerka, Marija, leprozni pacijent na Spinalongi, ostrvu gde mu je žena umrla pre mnogo godina. Međutim, to je bio Anin izbor pa nije htela da se meša.

Kad je beba imala desetak dana, Andreas je jedno veče došao malo kasnije nego inače. Ana je ponovo okrenula glavu kad se sagnuo da je poljubi u obraz.

„Posetio sam sveštenika”, objavio je. „Razgovarali smo o datumu krštenja.”

Nije mogla da se usprotivi. Odbijala je da izađe iz kuće, pa je Andreas morao da se dogovara sâm. U porodici Vandulakis, decu su krstili nekoliko nedelja posle rođenja. Odlaganje tog čina značilo bi kršenje tradicije.

„Razmišljao sam i o kumu”, rekao je otvoreno. „Mislim da treba da pitamo Manolisa. Već je deo porodice i siguran sam da će uvek biti uz našu ćerku.”

Manolis je bio očigledan izbor za *nonós*, s obzirom na to da ni Ana ni Andreas nisu imali bliskih prijatelja, ali Ana se ustezala da to sama predloži. Jedva je potisnula radost.

„Lep predlog”, rekla je. „Hoćeš li ga pitati sutra?”

Prvi put posle mnogo meseci, Andreas je video svoju ženu da se smeši.

Te noći se ohrabrila da se pogleda u ogledalu. Ustuknula je pred prizorom. Koža joj je bila suva i bleđa i imala je ljubičaste senke ispod očiju. Kosa na koju je nekad bila tako ponosna bila je tanka i bez sjaja, a telo joj je izgubilo obline. To je bio šok, ali sad je imala razlog i rešila je da povрати izgled koji je obožavala i zbog kog su se nekad otimali za nju. Na dan krštenja, Manolis će je videti posle mnogo vremena, kao i drugi poznanici i članovi porodice.

To je bilo dovoljno da je podstakne. Počela je bolje da jede, izlazila je na svež vazduh, nanosila najbolje kreme na lice, utrljavala maslinovo ulje u kosu dok nije ponovo zasijala i ubrzo pozvala krojačicu da joj sašije haljinu za tu priliku.

Prestala je da izbegava ogledala i samopouzdanje se vratilo. Iako je bila mršavija nego prethodnih godina, dojke su joj se ponovo popunile i uživala je u tome kako su odskakale od novog, užeg struka.

Bacila se na praktične pripreme za krštenje, organizujući gozbu, cveće, muziku, odeću za dete i sitne darove za goste. Velikom događaju prisustvovalaće onoliko ljudi koliko može da se sabije u crkvu u Elundi tokom službe i još stotine pozvanih na kasniju proslavu.

Kad je taj dan konačno došao krajem septembra, Ana se osećala spremnom. Bila je osvežena i uzbuđena. Haljina od grimizne svile naglašavala je njen ženstveni stas i isticala vraćene obline.

Ona i Andreas stigli su s bebom u skoro punu crkvu. U prvim redovima sedeli su svi članovi porodice Vandulakis. Glava porodice, Aleksandros, uspravan i dostojanstven; Elefterija, njegova žena, elegantna i bezizrazna, rešena da ne pokaže ni najmanju emociju,

čak ni na taj poseban dan za njenu unuku. Olga, starija sestra, i njen muž Lefteris, sedeli su sa svoje četvoro nemirne dece. Irini, mlađa, držala je dvogodišnju ćerku u krilu i uznemireno pogledom tražila muža, koji je konačno stigao na polovinu službe.

U prednjim redovima crkve sedeli su brojni advokati koji su radili za ovu imućnu porodicu, bankar koji je upravljao njihovim bogatstvom i gradonačelnici i gradski većnici Elunde, Ajos Nikolaosa i Neapolija, glavnog grada oblasti. Bili su formalno odeveni, muškarci u odelima, a žene u haljinama krojenim po meri. Iza njih su se smestili radnici na imanju, upravnici imanja, snabdevači poljoprivrednim proizvodima i stokom i tako dalje. Između dve grupe kao da je bila povučena gotovo vidljiva linija. Razlikovali su se po kvalitetu tkanine svoje odeće: fini materijali u prvim redovima bili su u oštroj suprotnosti s grubljim tkanjima u drugom delu crkve.

Jedini član porodice koji je živo razgovarao sa svim gostima bio je *nonós*. Za razliku od ostalih, Manolis je veselo ćeretao s bankarskim suprugama i radnicima na farmi.

Ali onog trena kad je Ana ušla u crkvu, sve oči okrenule su se ka njoj.

„*Panagía mou*¹, šta je to *obukla*?”, šapnula je Olga ispod ruke svojoj sestri.

Irini je bila podjednako zapanjena. „Ne mogu da verujem”, promrmljala je.

„Tako *prostački* za ovakav događaj, zar ne misliš? Jarkocrveno?“, nastavila je Olga.

„Potpuno se slažem”, rekla je Irini. „Ali i ne čudi me kad je ona u pitanju...”

Ana je izabrala grimiznocrvenu, jer joj je savršeno pristajala. Nikad nije bila lepša i znala je to. Raskošna boja smelo je odudarala od blede kože i kose boje čokolade, a ruž boje trešnje bio je dodatak na kakav je malo žena moglo da se osmeli.

¹ Majko božja. (Grč.) (Prim. prev.)

Pogled joj se odmah zadržao na Manolisu. Prošlo je mnogo vremena od njihovog poslednjeg susreta pa je ovaj trenutak čak i iz daljine delovao na oboje. Zurio je u nju, opčinjen.

Andreas je želeo da preda bebu majci.

„Ana, mislim da je običaj...” Pružio joj je mali beli zavežljaj.

Ali njegova žena je bila odsutna i nije odgovorila.

„Ana?”

Zurila je u daljinu.

„Ana!” Andreas je bio uporan i razdražen što mu ne odgovara.

Usplahirena, uzela je ćerku i prigrlila je. Noge su joj tako drhtale da je jedva stajala. Manolis je prilazio, spreman da igra glavnu ulogu u najvažnijem duhovnom trenutku u životu tog deteta.

Dodirnuo je Anu lako po ruci i sagnuo se da poljubi bebu u obraz.

Udahnula je da upije njegov miris. Sapun? Polja? Slatki duvan koji je voleo? Da joj ruke nisu bile zauzete, ne bi mogla da se suzdrži da mu ne dodirne kosu. Ali bilo je dovoljno da oseti njegov sako na svojoj goljoj ruci pre nego što su krenuli kroz crkveni prolaz.

Krajičkom oka je videla da je Manolis postrance gleda, da joj se divi.

„Mislim da je vreme”, nestrpljivo je rekao Andreas. „Čekaju.”

Odeven u izvezene pozlaćene ogrtače i s visokom kapom ukrašenom složenim šavom, sveštenik je čekao kraj krstionice. Brada mu je dosegala gotovo do struka. U ruci je držao zlatan episkopski štap. Dva pomoćna sveštenika, skromnije obučena, stajala su sa strane. Izgledali su sitno pored veličanstvenog duhovnika upadljive visine.

Trojac je krenuo kroz prolaz: Ana u sredini, prekrasna kao ruža u punom cvatu, i muškarci naočiti, aristokratskog držanja, odeveni u crno odelo. Sličnost između Andreasa i Manolisa bila je gotovo uznemirujuća.

Ušuškana u Aninom naručju i uvijena u belu čipku, beba je spavala, blaženo nesvesna traume koja će ubrzo uslediti. Obred se odvijao prilično brzo: skidanje odeće, potapanje u krstionicu, mazanje uljem, odsecanje kose, oblačenje i nošenje ukrug pod treperavim plamenom sveća. Prelazeći iz ruku roditelja do sveštenika i *nonós*, uz neprekidno nepoznato zapevanje i čudne mirise, dete se preplašilo.

Sofija, kako su je krstili, vrištala je tokom prvog dela obreda, i tek se poneka rečenica iz liturgije čula od njenog plača. Prvi put se umirila kad joj je Manolis privezao zlatni krst oko vrata, zvanični dar od kuma.

Ana se nasmešila. Možda voli lep nakit, razmišljala je, baš kao i njena majka. Nadala se da je Manolis primetio na njoj minduše koje joj je poklonio za imendan.

Tokom drugog dela obreda, Manolis je držao bebu u naručju. Tad je bila mnogo mirnija i gledala je u svog *nonós*, dok je sveštenik odmotavao belu traku da ih oboje obmota. Posle devedeset minuta, konačno je sve bilo završeno. Velika bučna gomila kretala se na suncu. Srećni što su izašli iz zagušljive crkve, gosti su se radovali druženju koje će uslediti. Mnogi su tada prvi put videli Sofiju, a žene su naročito želele da je pažljivije pogledaju. Okupile su se oko Manolisa i mirnog zavežljajčića, koji je držao s neopisivim ponosom.

„Lepe smeđe oči, iste očeve”, reklo ih je nekoliko.

„Imaće raskošnu kosu, kao njena majka”, primetila je jedna žena.

„Da, vidi kakve uvojke već sad ima!”, složila se druga.

„Prelepa je!”

„Tako je ljupka!”

„Kakva savršena beba!”

„*Ftou, ftou, ftou!*” Manolis je triput pljunuo da pohvale ne privuku đavola, simbolično odvrćajući zlo.

Ana ga je posmatrala sa kratke udaljenosti dok je nagovarala svog oca da dođe na večernju proslavu. Jorgos se nećkao, s obzirom na to da mu je uvek bilo nelagodno među članovima porodice Vandulakis. Ne zato što je bio samo skromni ribar. Već zbog ukaljanosti leprom. U početku su krili smrt njegove žene na Spinalongi od Anine nove porodice, ali dijagnoza njegove mlađe ćerke i preseljenje na ostrvo nisu mogli da se sakriju. Ta važna porodica uspevala je nekako da suzbije predrasude zbog Ane, ali prezir prema njenom ocu bio je otvoren. Složili su se da je razumno da ga drže na odstojanju.

Kad je Jorgos pristao da se nakratko pridruži proslavi, Ana je delovala srećno i udaljila se. Bila je spremna da krene.

Nastupio je kratak zastoj dok je fotograf okupljao roditelje i kuma da ovekoveči trenutak na stepeništu crkve. Ana je stajala u sredini sa Sofijom u naručju, a Andreas i Manolis kraj nje. Zvanična slika obeležila je taj dan. Andreas je ubrzo odvezao Anu i bebu kući, visoko u brdima Elunde. Prostrano i prozračno imanje bilo je smešteno usred maslinjaka, s pogledom na nekoliko hiljada jutara koja su pripadala porodici. To je bio samo mali deo njihove imovine.

Kad se uselila, Ana je unela značajne promene. Ispred kuće je izravnala prostor da se napravi terasa. Tu je sve bilo pripremljeno za proslavu. Stolovi posuti cvećem bili su postavljeni u dugačkim redovima, s bocama vina i rakije na sredini. Ispod obližnjeg drveća, kuvari su okretali kože na ražnjevima.

Pristizalo je na stotine gostiju. Stajali su unaokolo u grupama i služili se vinom i obilnim količinama hrane poslužene na švedskom stolu. Mnogi se nimalo nisu suzdržavali i halapljivo su jeli. Uglavnom su imali poslovni odnos s porodicom Vandulakis i smatrali su da imaju pravo na tako bogatu gozbu.

Čim su se vratili iz crkve, Ana je predala bebu dadilji. Dete je već spavalo i nije bilo potrebe da prisustvuje veselju.

Stigavši među posljednjima, Jorgos je usplahireno u gomili pogledom tražio nekog koga poznaje. Primetila ga je Fotini, Marijina najbolja prijateljica, i požurila ka njemu sa svojim bratom Antonisom. Dve porodice su bile blisko povezane. Jorgosovo lice se ozarilo kad ih je ugledao. Redovno je viđao Fotini u porodičnoj taverni u Plaki, ali Antonisa nije dugo sreo.

„Kako si?“, pitao ga je razdragano. „Zgodniji si nego ikad!“

„Jeste“, rekla je Fotini gurkajući brata u ruku. „Prezgodan je za svoje dobro.“

Antonis je bez sumnje bio najlepší muškarac na proslavi. Još od detinjstva, njegove krupne smeđe oči privlačile su pažnju svakog ko bi ga pogledao. Bile su bademastog oblika i boje kestena.

„I previše izbirljiv!“, zadirivala ga je. „Odavno je trebalo da krstimo i njegovo dete. Ali ne gleda devojke.“

„Fotini...“, dobrodušno se pobunio Antonis. „To nije istina. Nisam pronašao onu pravu, to je sve.“

„Čekaš na nju, zar ne?“, podržao ga je Jorgos. „Oženiš se za dan, a onda se kaješ celog života.“

Jorgos se potom raspitivao kod mladića o imanju. Posao je bio zahtevan, ali Antonisu je očigledno odgovarao. S neizmernom hrabrošću borio se na strani otporaša za vreme nemačke okupacije i vratio se s neverovatnom izdržljivošću i fizičkom snagom. Fizički rad mu nije teško padao, čak je, kako je Jorgos primetio, doprineo da još više izgleda kao božanstvo.

Manolis je prišao da proćaska s njima. U proteklih nekoliko godina, on i Antonis su postali najbolji prijatelji. Antonis je u početku bio suzdržan prema njemu, ali dvojica muškaraca su na kraju otkrila da imaju mnogo toga zajedničkog. Između ostalog, povezivala ih je velika strast prema muzici. Često su svirali zajedno, Antonis na *thiáboli*, drvenoj flauti, a Manolis na liri.

Jorgos je čestitao Manolisu na kumstvu. Kao i svakog ko bi ih video zajedno, uvek bi ga iznenadila sličnost između Andreasa i njegovog rođaka. Sa skoro dva metra visine, obojica su bili viši od prosečnog Krićanina. Imali su gustu smeđu kosu i visoke jagodice. Andreasova vilica je bilo malo jača, ali po držanju čak je i stranac mogao da ih razlikuje. Oko Manolisovih očiju urezale su se duboke bore od neprestanog smeškanja i smejanja, dok je Andreas bio natmuren i ozbiljnost mu se videla i u povijenim ramenima.

Muzičari su prvo zasvirali svečani *siganos*, ples od osam koraka, u koji su svi mogli da se uključe. Na Aninoj terasi stotinu ljudi moglo je da formira krug. Kad je prostor bio ispunjen, formiran je još jedan krug, unutar prvog, pa još jedan; ukupno četiri koncentrična kruga. Od deset muzičara dvojica su svirala liru, trojica *laóúto*², dvojica gitaru, jedan violinu, jedan je udarao u mali doboš i jedan je svirao mandolinu. Melodije su bile pune i bogate. Svi su znali složene korake čak i za sledeći ples, s petnaest koraka, i dečica koja su do tada neobuzdano jurcala pridružila su se odraslima i samouvereno stapala s pokretima, nijednom ne pogrešivši, kao da su naučila te plesove i pre rođenja.

Jorgosu se učinilo da se ukazao pravi trenutak da pođe. Pošto je neko vreme posmatrao ples, razmenio je koju učtivu reč sa Ananim novim rođacima, a onda neprimetno pošao kući.

U jednom trenutku, na Antonisov nagovor, Manolis je otišao do svog kamioneta da donese liru. Seo je, uhvatio instrument u levu ruku i desnom prevukao gudalom preko sve tri žice. Delovala je maleno u njegovim krupnim šakama, ali stvarala je tako bogat zvuk i vešto održavala melodiju nasuprot upornom drndanju laute. Note su se kotrljale, brže i brže, čitav sat, i duže; svirao je bez predaha.

Izdržljivost muzičara bila je beskrajna. Muzika se vinula iznad gostiju kao da pokušava da pobegne u okolna brda. Manolis je

² Lauta.(Grč.) (Prim. prev.)

zurio ispred sebe, u daljinu. Iako je sedeo na kraju reda, utopljen u notama, bio je u središtu pažnje.

Poznati pevač im se pridružio oko deset sati. Taj trenutak raspalio je večer i uneo duh *kéfi*³, gotovo mahnite zabave.

Kad je Manolis zaigrao *zeibékiko*, zadivljeni gosti su se okupili oko njega. To je ples kojim se obično iskazuje patnja. Ali u Manolisovim akrobatskim okretima i piruetama nije bilo bola. Razmetao se svojim umećem.

Andreas se čitave večeri kretao među prisutnima i zahvaljivao što su došli i doneli poklone za Sofiju. S vremena na vreme pogledao bi ka svojoj ženi. Primetio je da se smeši. Prvi put posle gotovo godinu dana video ju je srećnu i opuštenu. Konačno je, pomislio je, ponovo ona stara.

Kad je počeo ples, izgubio ju je iz vida, ali bi povremeno ugledao crveni blesak. Veliki krug se okrenuo i njeno lice se ukazalo jasnije. Ushićeno, opijeno duhom igre.

Mnogo dana je trebalo za oporavak od takvog *gléndi*. Dolazila je jesen i na imanju je bilo dosta posla, ali radnici su bili tromi.

„Gazda može samo sebe da krivi”, rekao je Antonis Manolisu. „Bilo je više rakije nego vode.”

„Mislim da smo popili sve do poslednje kapi”, nasmejao se Manolis. „Uskoro će se praviti i ovogodišnje zalihe.”

Do berbe u vinogradu ostalo je još nekoliko nedelja, a proces destilacije pretvoriće grožđe u vatrenu vodu koja pokreće mnoga veselja na ostrvu.

Dvojica prijatelja su bili u *kafeneío*⁴ u Plaki. Dnevni posao je bio završen i Manolis je otišao da okači svoju liru na zid iza šanka. Tamo

³ Radost, sreća, uzbuđenje itd. (Grč.) (Prim. prev.)

⁴ Kafana. (Grč.) (Prim. prev.)

je stajala. Često bi zasvirao neočekivano i na zahtev svojih prijatelja u Plaki.

„Ona mi je jedina ljubav”, znao je da se našali.

Dok je plesala pored Manolisa na krštenju, u Ani se rasplamsala čežnja da ponovo bude s njim. Njegov vitak stas i energija s kojom je plesao i svirao liru budili su u njoj požudu. Potrudila se da udesi priliku da ostanu nasamo i dva dana kasnije želja joj je bila ispunjena.

Dadilja koja je danju brinula o Sofiji odvela je detence u dugu šetnju. Devojčica je bila nemirna, čak i više posle krštenja, i samo ju je kretanje i drmusanje kolica uljuljkivalo u san.

Ana je tog popodneva bila neobuzdana u svom zadovoljstvu. Kako je dan bio vreo i prozori širom otvoreni, Manolis joj je rukom prekrpio usta da priguši stenjanje. U ekstazi i trenucima grubosti, koji su ponekad pratili njihovo vođenje ljubavi, zarila je zube u njegove prste.

„Ana!” Zastenjao je od zadovoljstva kad je ispustila poslednji neobuzdani krik.

Neko vreme su ležali mirno na vlažnoj izgužvanoj posteljini.

Manolis se poigravao uvojkom njene kose prosute preko jastuka i obavio ga oko prsta.

Okrenula je glavu prema njemu.

„Ne mogu da živim bez tebe”, šapnula je, tek toliko glasno da je čuje.

„Ne moraš, *agápi mou*⁵”, tiho je rekao.

U narednoj godini, Ana i Manolis viđali su se nekoliko puta nedeljno. Kao kum, Manolis je imao još više razloga da dolazi u kuću. Sofija je bila savršen izgovor, iako je uvek svraćao u vreme ručka, kad su dete odvodili u šetnju. Takođe je znao kad Andreas odlazi da poseti mušterije u Sitiji i Iraklionu.

⁵ Ljubavi moja. (Grč.) (Prim. prev.)

Ana je živela za sadašnjost. U najboljem slučaju, mislila je dva-tri dana unapred, ili do Manolisove naredne posete. Nije se mučila razmišljanjima o narednom mesecu ili godini. Nikad nije bila srećnija.

Jednog jutra je sedela i zadovoljno prelistavala časopis dok je domaćica, kirija Vasilakis, glancala nameštaj u sobi. Ana je pevušila pregledajući sjajne stranice s jesenjom modom. Zakazala je da joj tog popodneva dođe krojač i uzme mere za nove haljine. Kroj sa suženim strukom i punom suknjom ulazio je u modu. Znala je da će joj to pristajati, naročito sad kad joj se stas popunio. Krojač će doneti uzorke materijala, i već je odlučila da naruči tri u istom stilu.

Nagnula se preko naslona stolice da pokaže kiriji Vasilakis jednu sliku.

„Savršeno će vam pristajati, kirija Ana!”, prikladno je uzviknula domaćica. „Svakog dana izgledate sve bolje i bolje!”

Svi su приметili nedavni preobražaj. U obraze joj se vratila boja i kosa joj je zasijala. Bila je još lepša nego pre trudnoće.

„Lekari mogu mnogo da urade, ali ako mene pitate, mislim da vas je neko bio urekao.”

Domaćičina prizemna mudrost i sujeverje Ani su blago išli na živce. Kirija Vasilakis je čvrsto verovala da jedna osoba može na drugu da baci čini, obično iz ljubomore, tako što je „urokljivo gleda”. Po njenom mišljenju, svakome je potrebna zaštita od *máti*, urokljivog oka. Ona nikad nije izlazila iz kuće bez plave staklene amajlije, jer je verovala da je štiti od svih nevolja i bolesti.

Po pitanju zdravlja uopšte, kirija Vasilakis je imala stav, i nije se dala odvratiti.

„Obična medicina ne može sve da leči, znate”, nastavila je.

Ana je i dalje prelistavala časopis. Nije želela da sluša domaćičine priče o lekovitim biljkama i ljudskom telu. Da bi bila spremna za krojačevu posetu, morala je da prouči falte, nabore i izreze, i ljutilo ju je takvo ometanje.

„Ali istina je da lekari uporno traže jedan lek”, dodala je kirija Vasilakis. „Protiv lepre. Strpljivo pokušavaju i pokušavaju.”

Ana je glasno uzdahnula. Kad bi ta žena samo nestala.

„Kažu da ima napretka! Ko bi pomislio? Ljudi umiru od lepre hiljadama godina, a oni sad pričaju o *leku!*”

Ana je na trenutak ostala bez vazduha. Grudi su joj se stegle i sedela je nepomično. Stezala je časopis znojnim šakama dok se stranice nisu izgužvale.

„Vidite, čak i ja priznajem da se neke bolesti ne mogu izlečiti biljkama. Isprobavali su ih vekovima – zmijsko ulje, ekstrakt kaktusa, svašta. Ništa nije uspelo. Ali tako je lepo što ti predivni lekari nisu odustali, zar ne? Samo su nastavili da...”

Površine su bile temeljno ispolirane. Kirija Vasilakis bila bi zadovoljna tek kad bi videla svoj odraz u njima. Prešla je perjanom pajalicom preko ukrasnog sata, popravila čipkasti milje na komodi i namestila jastučice – i završila. Ana je i dalje sedela ukočeno.

„Trebalo li nešto da vam donesem, kirija Ana?”, pitala ju je domaćica. „Ako ovde više nema posla, prelazim na ručak. Kasnije mogu da isprašim tepihe.”

Ana je odmahнула glavom. Samo je želela da ta vraška žena izađe iz sobe. Dovoljno je čula. Tresnula je časopisom o sto ispred sebe i pokušala da obuzda drhtavicu.

Usputna primedba kirije Vasilakis ju je uzdrimala. Otkriće leka protiv lepre je njena najgora noćna mora. To znači da će se njena sestra Marija vratiti sa Spinalonge.

Čovek kog je Ana volela čitavim bićem nekad je bio veren sa Marijom. Obuzela ju je jeza od pomisli da je njena veza s Manolisom u opasnosti.

Kad je krojač stigao s pomoćnikom – od ranog jutra su putovali autobusom iz Iraklion – rečeno mu je da je mušterija neraspoložena.

Ana je saopštila kiriji Vasilakis da ima migrenu, povukla se u svoju sobu i navukla zavese.

Naredna dvadeset četiri sata ostala je u krevetu, izmučena domaćičinim rečima, ali kasno narednog jutra setila se da joj je Manolis obećao posetu. Pomisao na njegov dolazak podigla ju je na noge i ubacila u omiljenu haljinu.

Pažljivo našminkana, sa omiljenom ogrlicom i odgovarajućim mindušama, natapkala je malo parfema na vrat i sišla. Tišinu u kući remetili su samo otkucaji sata. Dadilja je odvela Sofiju u šetnju, a kirija Vasilakis je imala slobodno popodne.

Ana je sedela za kuhinjskim stolom i čitala naslovnu stranu dnevnih novina. Čekale su Andreasa da ih prelista kad se vrati sa imanja. To je radio svako veče. Bio je rob navike. Nju je malo toga zanimalo od novinskih natpisa. Porast cene goriva. Smrt nekog političara za koga nikad nije čula. Podrhtavanje tla na ostrvima dalje na severu.

Stavila je bokal sveže limunade, koju je napravila kirija Vasilakis, i dve čaše na sto, i čekala. Činilo joj se da je prošla čitava večnost kad je sat otkucao dva i začuo se zvuk kvake. Razdražena što je Manolis zakasnio sedam minuta, ostala je da sedi nepomično i uspravno. Umesto osmeha i ispruženih ruku, dočekala su ga njena leđa.

Poznata su mu bila Anina durenja. Nikad mu nisu smetala, jer je obično pronalazio načine da ih odagna.

„*Kaliméra, agápi mou*”, rekao je vedro. Nije bilo odgovora.

Dok se Ana pretvarala da čita naslove, krišom je izvadio cvet iz vaze na komodi.

Osetila je golicanje na vratu, ali ostala je tvrdoglavo nepomična. Manolis se potom nagnuo napred i pomilovao joj vrat prstima, stavljajući joj cvet u dekolte. Ana se okrenula, a odlučnost da ostane ljuta se razvejala.

Kad je vodio ljubav s njom tog popodneva, odgovorila je na njegove dodire velikom strašću. Usled pomisli na sestrin povratak postala je još eksplozivnija. Noktima prelazeći preko njegovih leđa, prodirala mu je kroz kožu.

Neko vreme su mirno ležali. Ana je spustila ruku na Manolisove grudi. Ali strahovi su se ponovo probudili. Retko je uspevala da se obuzda, pa mu je ispričala šta joj je domaćica rekla.

„Misliš da se ništa neće promeniti?“, uporno je ispitivala. Glasine o leku u nju su unele nemir.

„Šta to, *moró mou*?⁶“

„Znaš na šta mislim! Ništa neće biti isto ako... ako se oni vrate.“

Shvatio je. Zapravo je mislila „ona“, ne „oni“. Glasine o leku protiv lepree kružile su sve više. Čula je da će se čak i najizobličeniji uskoro vratiti i živeti među njima. Ali Ana je mislila samo na jednu osobu. I on je mislio na Mariju, ali je potisnuo svaku pomisao na njen povratak i kako bi to moglo da utiče na njegov život. Bio je prilično siguran da su se on i Anina sestra odrekli jedno drugog kad je otišla na Spinalongu, iako nisu zvanično prekinuli veridbu.

Gotovo grubo je privukao Anu sebi i pritisnuo joj dug poljubac na usne. Osetio je kako se opušta pod njima.

„Obećaj mi da ćeš prestati da brineš“, rekao je tiho. „Ništa se neće promeniti među nama. Maleckin *nonós* ne ide nikuda.“

„Maleckin otac...“, odgovorila je.

„Ko zna?“, presekao ju je. „Ona je moja mala *vafistíra*, moja krštena devojčica. Ja sam joj duhovni otac. To je važno.“

Iako su bili oprezni dok su vodili ljubav, i Ana i Manolis ne bi mogli sa sigurnošću da potvrde ko je Sofijin otac. Dete je imalo sličnosti sa obojicom muškaraca u njenom životu, i s obzirom na to da su rođaci toliko ličili jedan na drugog, to nije bilo iznenađenje.

⁶ Bebo moja. (Grč.) (Prim. prev.)

Manolis se povremeno pitao, ali radije je potiskivao tu sumnju. Ana je, s druge strane, uživala u pomisli da je njen ljubavnik otac deteta.

Međutim, Manolis je želeo da je uveri da Marijin mogući povratak neće okončati njihovu vezu. Ne pada mu na pamet da se oženi bivšom gubavicom.

Ponovo ju je poljubio. Vodili su ljubav drugi put tog popodneva, još mahnitije. Tek ih je Sofijin uporni plač, kad su je podigli iz kolica, uznemirio.

Manolis je skočio s kreveta i žurno se obukao. Na trenutak je osluškivao s vrata i onda se, bacivši pogled preko ramena, osmehnuo na predivno obnaženo telo svoje ljubavnice.

Ana je malaksalo podigla ruku do usana i poslala mu poljubac.

Tada se okrenuo, uzeo svoje prašnjave čizme i strčao niz stepenište iza kuće.

Ona je ubrzo ustala, oprala se nad umivaonikom i izvukla čisto rublje iz ormara. Svi su znali da kirija Vandulakis uvek spava po podne, pa služavka nije očekivala da će se odmah pojaviti. Dok je zatezala posteljину i rastresala jastuke, Ana je primetila sličnu crvenu mrlju, trag Manolisove krvi. Skinula je jastučnicu, ubacila je u korpu za veš i pronašla čistu u fioci.

Prošli su meseci. Ana je bila zahtevna i strastvena i emotivna. Takvoj ženi Manolis nije mogao da odoli. Ipak, strepeći od pronalaska leka protiv lepree, postala je ćudljivija. Manolisove reči je nisu umirivale. Strah od posledica Marijinog povratka sve više ju je mučio. Očaj i ljutnja su je preplavili. Pred naletom grozničavih misli ponašala se nerazumno. Kad ju je Manolis posećivao, nije pazila da li su prozori otvoreni ili zatvoreni, niti bi poravnala posteljину nakon njegovog odlaska. Kao da je želela da ih otkriju.

Šta će se desiti – pitala se iznova – ako se Marija vrati? Neprestano je o tome razmišljala i Manolis nikako nije mogao da je uveri u svoj stav. Koliko je puta morao da joj obeća da je nikad neće zameniti njenom sestrom? To je za njega bilo nezamislivo. Ali ta misao joj se kao neka buba zavukla pod kožu, položila tamo jaja i razmnožavala se.

Manolis je shvatio da je ne može razuveriti. Čak i kad bi imao kakvu natprirodnu moć, nijedna čarolija mu u ovom slučaju ne bi pomogla.